

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРОЯВУ ДИСКРЕЦІЇ ПІД ЧАС РЕАЛІЗАЦІЇ РЕЄСТРАЦІЙНОГО ТА ДОЗВІЛЬНО-ЛІЦЕНЗІЙНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Олександр Анатолійович ПРИСЯЖНЮК,

*канд. юрид. наук, докторант Харківського
національного університету внутрішніх справ
<https://orcid.org/0009-0000-3178-6809>*

Безумовно, реєстраційне провадження включає в себе значне коло суспільних відносин, учасниками яких є, з одного боку, органи виконавчої влади та їх посадові особи, а з іншого – громадяни, громадські організації, юридичні особи тощо. Вказаний факт є підставою для побудови системи нормативно-правових актів, що регулюють сферу реєстраційних процедурних відносин та, відповідно, кореспондуючий вид адміністративного провадження [1]. Очевидно, що всі контрольні процедури здійснюються у певній послідовності, тобто передбачають певні стадії, а також варто погодитися з тим, що вони є формою реалізації контрольних повноважень [2, с.334]. Наприклад, в літературі часто пропонують виділяти такі стадії контрольної діяльності:

1) передконтрольну стадію (планування та прогнозування контрольної діяльності, визначення об'єкта і виду контролю, встановлення меж і засобів контрольних дій тощо);

2) контрольну стадію (рішення про проведення контрольного заходу, проведення контрольних дій);

3) завершальну стадію (підсумкова аналітична робота; узагальнення виконання контрольного завдання, прийняття рішення за результатами контролю у формах рекомендації, висновків, приписів) [3, с. 483].

Між тим, нагадаємо, що в Законі України «Про адміністративну процедуру» запропоновано дещо інший перелік стадій, а саме: стадія порушення (ініціювання) адміністративної справи; стадія розгляду справи й прийняття по ній рішення (адміністративного акта); стадія оскарження адміністративного акта і перегляду справи (факультативна стадія); стадія виконання адміністративного акта.

Варто зазначити, що в цілому два наведені підходи до поділу стадій не суперечать один одному, а просто мають різне формальне вираження. Тому для уніфікації підходу ми будемо притримуватися саме позиції законодавця. Таким чином, якщо говорити про першу стадію – порушення (ініціювання) контрольної процедури, то вона має включати в себе декілька етапів. Насамперед, мова йде про планування конкретних заходів, визначення способу реалізації контрольних повноважень, строків та уповноваженого суб'єкта. При цьому, на всіх цих етапах вбачається прояв дискреційних повноважень правоохоронних органів. Дискреція проявляється і у визначенні завдань та мети контролю.

Так, наприклад, відповідно до Закону України «Про прокуратуру» в межах внутрішнього контролю керівник обласної прокуратури контролює

ведення та аналіз статистичних даних, організовує вивчення та узагальнення практики застосування законодавства та інформаційно-аналітичне забезпечення прокурорів з метою підвищення якості здійснення ними своїх функцій. В свою чергу, керівник окружної прокуратури контролює ведення та аналіз статистичних даних, організовує вивчення та узагальнення практики застосування законодавства, інформаційно-аналітичне забезпечення прокурорів з метою підвищення якості здійснення ними своїх функцій [4]. Відповідно керівники на власний розсуд визначають напрям контрольної діяльності, спосіб перевірки, засоби перевірки, строки та виконавця. До того ж прокурор відповідно до Закону України «Про прокуратуру» здійснює нагляд за додержанням законів в органах і установах виконання покарань при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян [4]. До речі, дискреція знаходить свій прояв і під час отримання (збору) інформації про стан справ за певним напрямом діяльності та здійснення аналізу ситуації, що склалася.

Дискреція можлива і на стадії розгляду справи й прийняття по ній рішення, або так званої контрольної стадії. Виконавець наділений можливістю в межах своїх повноважень використовувати всі доступні йому способи перевірки, вибираючи найбільш ефективні. Таким чином, відбувається оцінка ситуації за місцем знаходження об'єкта перевірки та враховується доцільність і ефективність конкретного заходу за певних обставин. Адміністративний розсуд певною мірою відслідковується і в процедурі винесення акта за результатами перевірки, де суб'єкт перевірки самостійно визначає порядок викладення інформації, що з'ясувалася під час проведення контрольної процедури. Крім того, дискреція повною мірою проявляється і під час визначення осіб, що допустили порушення закону, встановлення ступеня вини та міри покарання, а також визначення способу та строків усунення виявлених недоліків.

Водночас на заключній стадії відбувається не лише доведення висновків за результатами проведеного контролю, а й здійснюється певна аналітична діяльність з метою виявлення причин та умов порушення норм чинного законодавства. В межах адміністративного розсуду приймаються також рішення щодо підвищення кваліфікації працівників, розробки планів усунення недоліків, розробки нових норм та стандартів. На розсуд керівника можуть ініціюватися службові розслідування тощо.

Адміністративний розсуд властивий і на стадії оскарження актів перевірок, ревізій. Підконтрольний суб'єкт може викласти пояснення щодо причини виявлених порушень. В той же час контролюючий орган наділений правом враховувати це пояснення при прийнятті рішення, чи ні. Крім того, за наслідками розгляду скарги може бути винесене як позитивне, так і негативне рішення.

На особливу увагу заслуговує провадження у справах про адміністративні правопорушення, у якому надається оцінка правомірності дій різних суб'єктів і приймаються та реалізуються рішення про застосування адміністративних стягнень. Варто зауважити, що всі суб'єкти владних повноважень тою чи іншою мірою причетні до цієї діяльності. Частина з них наді-

лена правом складати протоколи про адміністративні правопорушення, окремі органи наділені повноваженнями застосовувати заходи забезпечення провадження в справі або розглядати справи про адміністративні правопорушення по суті. Така ситуація обумовлена тим, що адміністративно-правові норми охороняють суспільні відносини в різних сферах суспільного життя де, в свою чергу, виконують свої повсякденні функції різні суб'єкти владних повноважень.

Список використаних джерел:

1. Апанасюк О.Г. Реєстраційне провадження: сутність та особливості. / О.Г. Апанасюк // Вісник Національного університету внутрішніх справ. Харків, 2005. № 31. С. 180 - 184
2. Гаращук В. М. Теоретико-правові проблеми контролю та нагляду у державному управлінні: дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.07. Х., 2003. 412 с.
3. Виконавча влада і адміністративне право / за ред. В.Б. Авер'янова. Київ : Ін Юре, 2002. 668 с.
4. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#n84>